І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 26. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 9-го ЛЮТОГО 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 9, 1965 No. 26. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 8-го лютого 1965

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ПРОТИ ЗБІЛЬШУВАННЯ ВІДСОТКІВ ВІД ПОЗИЧОК, бо він переконаний в тому, що його зарядження в найближчому часі спричинить зменшення дефіциту в платничому балансі із закордонними державамо. Збільшення відсотків від позичок і від ощадностей спричинило б сповільнення в рості економіки, бо утруднило б і подорожчали б кредити. Департамент Скарбу і Федеральна Резервова Рада занепокоєні збільшенням дефіциту в платничому балансі при кінці 1964 року і вони не протестували б проти збільшення відсотків в майбутньому, але вони тепер цього не вимагають.

КОНГРЕС ПЛЯНУЄ СВОЮ ВЛАСНУ РЕОРГАНІЗАЦІЮ, бо попередня реорганізація з 1946-го року виявляється перестарілою і Палатна Комісія Правил веде в цій справі переслухання. Правила, прийняті в 1946 році, виявилися нездійсненими. Конгрес мав би кінчати працю при кінці липня, а в дійсності він може закінчити наради в серпні, вересні, жовтні або аж в грудні, а під час війни в Кореї аж в січні. Згідно з дотеперішнім регуляміном переслухання відбуваються в Сенатських і Палатних Комісіях і ці самі особи мусять те саме зізнавати в обидвох комісіях, що продовжує працю та збільшує витрати на переслухання.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН Є ПРОТИ ОБМЕЖЕНЬ У ВИБОРЧИХ ПРАВАХ, які існують в практиці деяких південних стейтів, тому він має просити Конгрес, щоб ухвалив відповідний закон, який касував би всі ті перешкоди, які біле населення робить неграм про виборчій реєстрації. Гадають, що з урядових кол вийде пропозиція про нову Поправку до Конституції, яка не дозволяла б стейтам вимагати від виборців якихсь інших вимог, крім приписаного Конституцією віку. Президент є за те, щоб нові федеральні закони не допускали до найменших обмежень негритянських виборців.

АМЕРИКАНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ Т-во ПРОТИ МЕДИЧНОЇ ОПІКИ, яку проєктує уряд і яку вже опрацьовує конгресова комісія. АЛТ об'єднує понад 200 000 лікарів. На зборах делегатів в Шикаго, які відбулися в суботу і в неділю, вирішено поборювати той проєкт медичної опіки в рамах соціяльного забезпечення, який підтримує уряд і який цього року має вийти на схвалення, бо є кількадесять нових членів Конгресу. Провід Лікарського Т-ва в суботу заявляв, що на поборювання урядового проєкту є до диспозиції сума $14 735 000. В неділю складено заяву, що на боротьбу проти урядової програми є до диспозиції сума від 4 - 7-ох мільйонів. Досі призначено на ту ціль вже $1 050 000.

87 ОСІБ ЗГИНУЛИ В КАТАСТРОФІ ЧІЛІЙСЬКОГО ЛІТАКА, який летів із Сантіяго до Буенос Айресу в Арґентіні. Літак налетів на снігом вкриту гору в Андах на висоті 11 7000 стіп. Згинуло 29 чужих пасажирів і 51 чілієць та 7 членів залоги. Меж чужинцями була американка — 67-річна туристка з Квінсу, Н. И. Геллен А. Берґер. Погода була прекрасна літнього ранку, але вгорі було хмарно і пілот налетів на вершок гори вкритий снігом.

ЗДА ВИПУСТИЛИ САТЕЛІТ ДЛЯ ДОСЛІДІВ СОНЦЯ. Цей сателіт ОСО-2 (Орбайтінґ соляр обсерваторія") має досліджувати так звану корону Сонця, яка складається з близьких газів (температура 28 000 000 ступнів). Сателіт зможе створити „затьміння" Сонця, бо має диск величини півдоляра, і тоді інструменти зможуть досліджувати Сонце і його вплив на Землю й інші плянети. Астрономи сподіваються знайти ключ до історії соняшної системи та дістати нові дані про радіяцію, що може бути небезпекою для астронавтів під час довших подорожей по космосі.

У СВІТІ

КОНГО І БЕЛЬГІЯ ПОГОДИЛИСЬ ЩОДО БЕЛЬГІЙСЬКИХ КОПАЛЕНЬ В КОНГО, конґолійських довгів і відшкодуваня бельгійським власникам та водночас щодо великої дальшої фінансової і господарської допомоги збоку Бельгії для Конга. Це порозуміння прийшло внаслідку особистих переговорів, що їх вів конґолійський президент Мойсе Чомбе в Брюсселі. Тому зросло його значення і зріс особистий престиж.

ПАПА ПАВЛО VI вирішив перевести реформу кардинальських одягів, щоб вони були скромніші. Всім кардиналам подав це до відома декан Кардинальської Колеґії Тіссеран, подавши їм докладно вказівки, які частини дотеперішнього парадного кардинальського одягу мають бути скасовані, та які мають бути скромнішими. Червоні капелюхи лишаються.

АЛЕКСЕЙ КОСИҐІН, СОВ'ЄТСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР, ПЕРЕБУВАЄ ТЕПЕР В ПІВНОЧНОМУ В'ЄТНАМІ. Його витали з приїздом туди в минулому тижні з великими парадами. Косиґін і північно - в'єтнамські „достойники" підкреслювали в своїх промовах і заявах приязнь та спільний фронт проти „американських імперіялістів" та стверджували спільну ціль — з'єднання цілого В'єтнаму під комуністичним правлінням. Приявність у почеті Косиґіна високих совєтських військовиків вказує, що СССР дасть літаки і різнородну зброю Північному В'єтнамові.

У ПЕРЕЇЗДІ ЧЕРЕЗ ПЕЙПІНҐ КОСИҐІН МАВ ДОВҐУ РОЗМОВУ З ЧУ ЕН-ЛАЄМ, але та їхня зустріч буцім то — твердять західні газети — не злагіднила совєтсько - китайського напруження. Все ж, Косиґіна витали і прощали на летовищі комунокитайський прем'єр Чу Ен-лай і міністер закордонних справ маршал Чен-ї. Комунокитайські преса та радіо подали про це тільки коротку вістку.

АЛЕКСЕЙ АДЖУБЕЙ, зять Хрущова, перестав бути секретарем Спілки совєтських журналістів. Коли скинули Хрущова з влади, то й Аджубея позбавили становища головного редактора „Ізвєстій" і перенесли до редакції різномовного журналу „Совєтський Союз". Пізніше викинули його з ЦК партії за зроблені ним „помилки".

КОМУНОКИТАЙСЬКИЙ ПРОПАҐАНДИВНИЙ АПАРАТ РОЗПОЧАВ КАМПАНІЮ ПРОТИ СІЯМУ, заявивши підтримку збоку Пейпінґу для новоствореного тамошнього „визвольного комітету". В Сіямі зрозуміли це, як започаткування комуністами підривної і партизанської акції задля скинення прозахіднього сіямського режиму.

ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЧУНҐ ІЛЬ КВОН ПОЇХАВ ДО ЯПОНІЇ для безпосередньої наради з японським прем'єром Ейсаку Сато в справі замирення між тими двома країнами. Корея була довго під окупаційною владою Японії, тому в Кореї нарід настроєний проти Японії. Останні невдачні переговори про замирення між Японією і Південною Кореєю відбулись 4 роки тому. Америка наполягає на замирення між тими двома антикомуністичними державами.

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ВДОВОЛЕНА ВИСТУПОМ ДЕ ГОЛЛЯ В СПРАВІ З'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ, але стурбована, що де Голль назвав проблему з'єднання Німеччини „суто европейською справою": німці бояться, що це може збільшити число американських голосів за неангажування Америки в справі Німеччини.

ОО. ВАСИЛІЯНИ В НЮ ЙОРКУ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ВЕЛИКУ КАМПАНІЮ ЗБІРКИ ФОНДІВ НА БУДОВУ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ І ЦЕРКВИ

Ню Йорк. — В неділю, 28-го лютого цього року, почнеться на терені Великого Ню Йорку, до якого належать дільниці Мангеттену, Бронксу, Квінсу і Бруклину, велика збіркова акція, вислід якої матиме рішальне значення для збереження і дальшого розвитку не тільки української громади в цій світовій метрополії, але в великій мірі і для всієї української спільноти в Америці. Акцію починають оо. Василіяни з церкви св. Юрія й її безпосередньою ціллю є зібрати в найкоротшому часі — впродовж березня — щонайменше $650,000.-00, що їх потрібно на сплату заборгування та на викінчення ще двох поверхів величавої школи св. Юрія при 6-ій вулиці, в яких матиме своє приміщення нова середня школа (гайскул). Щойно після того прийде на чергу будова нової церкви св. Юрія, яка відповідала б потребам та престижеві великої метропольтальної Української Громади.

Всі ці проблеми були предметом окремих нарад оо. Василіян і репрезентантів Української Громади минулої п'ятниці, 5-го лютого, в авдиторії школи св. Юра в Ню Йорку. В нарадах, що їх започаткував молитвою о. парох Орест Засійбіда, ЧСВВ, та які відкрив і ними проводив, зреферувавши основно справу, о. ігумен д-р Юліян Катрій, ЧСВВ, взяло участь 52 особи, що репрезентували 40 метрополітальних організацій.

В школі св. Юра навчається 1,000 українських дітей, а 1,000 дітей вже її закінчило

На вступі своїх вияснень о. д-р Катрій поінформував, що в початковій, 8-клясовій школі св. Юра навчається тепер кругло 1,000 виключно українських дітей, а за сім років існування тієї школи вже стільки ж дітей її закінчило. Школа св. Юра своїм характером і своєю програмою навчання є найбільш українською школою в системі українського цілоденного шкільництва в Америці. Тепер настав час і направду назріла потреба, щоб Українська Громада метрополії Ню Йорку зробила в цьому відношенні дальший крок вперед та подбала й про середню школу (гайскул) для своєї дітвори. Референт довше зупинився над причинами і потребами такої школи — покликаючись на асиміляцію та відхід наймолодших генерацій від своєї Громади.

Потреби

Українська середня школа має своє місце в будинку нової школи: 4 і 5-ий поверхи, викінчення яких, включно з будовою вінди та достосування яких до шкільних зайнять вимагатиме щонайменше 209,-000.00 долярів. Але ще й сам будинок школи має поважне заборгування, яке з початком цього року виносило точно $473.668.13. Сплачення довгу та придбання фондів на влаштування середньої школи, отже, щонайменше $650,-000.00 буде ціллю великої збіркової кампанії впродовж березня ц. р. У пляні збіркової кампанії є здобути впродовж березня 15 жертводавців по 3,000.00 долярів, сто жертводавців по1,000.00 долярів і тисячу жертводавців по 500 долярів. Ці передбачування мають свою реальну підставу в попередній збірковій акції на будову школи, під час якої 65 жертводавців склало суму — $179 014. Між найбільшими жертводавцями були: покійний вже меценат Володимир Джус, який пожертвував $25,000.00, п. Михайло Туранський, що ппожертвував $11,-000.00, д-р Олександер Сас-Яворський із пожертвою $10.-000.00, п. Степан Тураш, д-р Іван Макаревич, адв. Степан Ярема, Юрій і Павло Яреми — власники похоронно заведення, Марійська Дружина та парафіяни з Бронксу — всі пожертвували по $6,000, п. Юрій Гайовий і п. Миколай Горбовий — по $4,000.00, пп. Василь і Катерина Бучинські, д-р Волтер Берон і Апостольво Молитви — по $3.000.000 та пп. Петро і Анастазія Ікаловичі, Ераст і Осипа Куровицькі, бл. . Микола Угорчак, Т-во Св. Імени, Церковний Хор і Марійська Дружина по більше ніж дві тисячі, та д-р Роман Осінчук, п. Катерина Горішна, Родина Гузарів, Ру-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЗДА ПЕРЕВЕЛИ ВІДПЛАТНУ АКЦІЮ ПРОТИ ПІВНІЧНОГО В'ЄТНАМУ

Сайгон. — 49 американських бомбовиків із трьох літаконосців, стаціонованих на Південно - китайському морі, перевели в минулу неділю 7 лютого ц. р. бомбардування бомбами і ракетами місцевості Донґгой в південній частині Північного В'єтнаму, де вишколювано і відкіля відсилано до Південного В'єтнаму комуністичних партизанів. Сталося це у ході відплати за трагічний в наслідках несподіваний наскок комуністичних партизанів попереднього дня на американську летунську базу в місцевості Плейку в центральній частині Південного В'єтнаму. Комуністичні партизани, просунувшись непомітно нічю на згадану базу знищили ручними гранатами, підкиненими бомбами, вогнем з автоматів та мінометним вогнем кілька американських гелікоптерів та вбили на місці 8 американських вояків і поранили понад сотню. З-посеред ранених два вояки в міжчасі вже померли і число смертних жертв тієї комуністичної атаки ще збільшиться. Тому, що всі познаки вказують , що атаку дбайливо підготовив і вможливив Північний В'єтнам та що головною ціллю тієї підступної атаки було перевірити, чи З'єднані Держави дійсно рішені далі активно допомагати Південному В'єтнамові, рішено зареагувати відплатою. В цій бомбардувальній акції американців проти північно-в'єтнамської бази був знищений — за американськими даними — один літак, а за комуністичним твердженням — чотири літаки. Президент Джансон, дізнавшись про наскок на базу в Плейку, негайно викликав до Білого Дому членів Ради Безпеки, засідання якої відбулося також в неділю вечером. Секретар оборони Роберт МекНамара відбув пресову конференцію, на якій на мапі вказав всі дотичні пункти в Південному і Північному В'єтнамі. Крім наскоку на Плейку комуністичні партизани перевели були одночасно атаку проти ще двох інших військових станиць в Південному В'єтнамі, але без видатного успіху. Асистент Президента для справ міжнародної безпеки, МекДжордж Банді, який саме тоді перебував ще в Південному В'єтнамі, висланий туди Президентом для перевірення на місці воєнної і політичної ситуації, відвідав ще гелікоптером, в товаристві головного команданта американських військ в Південному В'єтнамі генерала Вестморленда місце комуністичної атаки та зараз потім відлетів назад до Вашинґтону, куди вже вернувся в неділю 7 лютого вечером. Важливість тих подій збільшена ще фактом приявности в тому часі в столиці Північного В'єтнаму, Ганой, совєтського прем'єра Алексея Косиґіна, який запевняв північно - в'єтнамських вожаків, що СССР дасть посилену допомогу Північному В'єтнамові та буде разом із ним змагати до з'єднання В'єтнаму під комуністичним правлінням та до прогнання з Південного В'єтнаму „американських імперіялістів і аґресорів". З американського боку з'ясовано, що відплатну акцію проти Північного В'єтнаму переведено би без уваги на приявність чи неприявність Косиґіна в Північному В'єтнамі. Здогадуються, що північно - в'єтнамські проводирі свідомо заплянували ті наскоки партизанських терористів на американські летунські бази в Південному В'єтнамі, щоб показати Косиґінові, що Америка — це „паперовий тигр", з яким нема потреби дуже рахуватися. В офіційній американській заяві стверджено, що американський Уряд не змагає до „поширення війни". Те саме дипломатичним шляхом доведено до відома совєтському урядові і те саме американський амбасадор в ОН Адлі Стівенсон передав до відома президентові Ради Безпеки ОН.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

УВАН ВІДЗНАЧИТЬ СТОРІЧЧЯ КАНАДИ

Вінніпеґ. — Українська Вільна Академія Наук в Канаді, яка є членом Канадійської Ради,що займається приготуванням 100-літнього Ювілею Канади зголосила вже кілька своїх проєктів.

Один з них, це публікація 5-томної історії українського поселення в Канаді, що її приготовляє д-р М. Марунчак.

Другою публікацією буде бібліографія всіх українських видань в Канаді від 1903 року почавши. Цю працю підготовляє проф. д-р Яр. Рудницький. Третьою публікацією мали б бути переклади на англійську і французьку мови великої поеми д-ра М. І Мандрики під наголовком „Канада".

На четверту публікацію готується кондензований „Літопис Українського життя в Канаді" в англійській мові. Цей Літопис підготовляє пані Ольга Войценко.

В ТОРОНТІ ПОСТАВЛЕНО П'ЄСУ „БЕЗТАЛАННА" ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ ЮВІЛЕЮ МИХ. ТАГАЄВА

Торонто. — В неділю, 31-го січня ц. р. на сцені авдиторії УНО при вул. Коледж була поставлена драма на 5 дій Ів. Тобілевича „Безталанна".

Ставлено цю п'єсу з нагоди 80-ліття з дня народження великого артиста українського драматичного мистецтва, Михайла Тагаєва, і його понад 60-літньої праці на українській сцені так на рідних землях, як і тут на еміґрації.

Вистава у постановці такого неперевершеного режисера, як ювілят — Михайло Тагаїв — пройшла з блискучим успіхом, а публіка, що виповнила по береги велику залю, вітала так свого любимця Михайла Тагаєва і його дружину, як теж і інших виконавців більших і менших роль з правдивим ентузіязмом. По останній дії — Ювілята привітали квітами і сердечними словами — артист театру „Заграва" — п. Лялька та п-ні Тарновецька від виконавців драми „Безталанна".

ЛІКАРІ-УКРАЇНЦІ В БРАЗИЛІЇ

Ріо де Жанейро. — В Бразилії, як подають бразилійські українські газети, працює вже кілька лікарів українського роду і всі вони відомі і поважані не тільки серед українців, аме й серед місцевого бразилійського населення. Чи не найбільш відомим є д-р Богдан Кобилянський, що практикує в місті Куритибі.

Він є спеціялістом в лікуванні рака. Д-р В. Мазуришин має свій власний великий шпиталь в провінції Санта Катеріна. Його шпиталь обслуговує тисячі хворих з різних місцевостей південної Бразилії. Д-р В. Новиченко працює як державний лікар в лікарні Санта Катаріна, і теж практикує як приватний лікар. Д-р Л. Хома — це наймолодший з українських бразилійських лікарів. Він практикує в колишній столиці Бразилії Ріо де Жанейро.

ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОГО ТЕХНІЧНОГО ТОВАРИСТВА В ТОРОНТІ

Торонто. — В понеділок 25 січня ц. р. Українське Технічне Товариство в Торонті відбуло 12 з черги Річні Збори.

Зборами проводили інженери М. Цибульський і Я. Соколик. Відкрив збори голова інженер Ю. Курис. Товариство нараховує 55 членів. За 1964 рік управа відбула 10 засідань та влаштувала 5 членських сходин з 8 доповідями, 2 забави, 2 вечірки і зорганізувала З'їзд Українських Інженерів і Техніків Північно-американського Континенту в Торонті у вересні 1964.

На зборах обрано провід УТТ в такому складі:Інж. Ю. Курис — голова. Члени Управи інженери: З. Татарський Я. Соколик, В. Мазяр, А. Ганківський, М. Цибульський, О. Іванусів. Члени Провірної Комісії інженери: Я. Федюшко, М. Кміть і Ю. Сумик.

СПОВНИЛОСЯ 10 РОКІВ ВІД СМЕРТИ Д-РА ЛУКИ МИШУГИ

У понеділок, 8-го лютого, сповнилося точно десять років з того часу, як пам'ятного вівтірка, 8-го лютого 1955-го року, в лікарні Ст. Барнабас на Бронксі помер на 68-му році життя один з найвизначніших провідних діячів України, довголітній головний редактор „Свободи" сл. п. д-р Лука Мишуга. Після активної участи в безуспішних українських визвольних змаганнях під час першої світової війни, д-р Лука Мишуга був висланий в 1920-их роках уже екзильним урядом Західньо - Української Народної Республіки до Вашинґтону, де він очолював місію того уряду. В 1925-му році став співробітником „Свободи" і в 1933 році був обраний на її головного редактора, працюючи на тому пості найдовше з усіх редакторів, бо повних 22 роки. Д-р Лука Мишуга залишив велику ідейну спадщину, а свої ощадності призначив на публікацію творів українськогчо мистецтва в англійській мові. Минулого року на рахунок цього фонду д-ра Мишуги появилася англомовна Антологія української прози, а тепер друкується також англомовна книжка адв. Івана Панчука про Шевченків „Заповіт". Смерть д-ра Луки Мишуги точно 10 років тому глибоко відчула вся українська спільнота у вільному світі і зокрема його найближчі співробітники в Українському Народному Союзі і „Свободі". Д-р Лука Мишуга похований на Вічнозеленому цвинтарі в Нюарку а на його могилі стоїть пам'ятник проєкту також уже покійного його приятеля, світової слави українського скульптора Олександра Архипенка. Коментуючи смерть д-р Луки Мишуги 10 років тому, „Свобода" в редакційній статті з 11-го лютого 1955-го року писала „Д-ра Луки Мишуги вже не буде в „Свободі". Проте в „Свободі" залишилася головна частина його творчої спадщини, залишилася його ідея, його концепція, залишився виразно витичений шлях до точно означеної мети. Іти далі по тому шляху, іти невпинно, здійснювати ті ідеали, що їх він здійснював, та що були змістом життя д-ра Луки Мишуги, це його заповіт".

Пам'ятник на могилі д-ра Луки Мишуги, побудований за проєктом Ол. Архипенка.

Нюйоркський Відділ ОбВУА посвятив свій прапор

Ню Йорк. — 6 лютого ц.р. в залі Літературно - мистецького Клюбу відбулось урочисте посвячення організаційного прапору Нюйоркського Відділу Об'єднання б. вояків-українців в Америці. Акту посвячення доконав о. протопр. Лев Весоловський в асисті протодиякона М. Ольхового. Після посвячення прапору відбулось декорування 5-ох членів Відділу Воєнним Хрестом, що його перевів в імені приявного на святі президента УНР в екзилі д-ра Степана Витвицького, голова Виконавчого Органу УНРади Микола Лівицький. В мистецькій частині вечора кілька пісень відспівала пані Віра Мілянська, а кілька настроєвих віршів сучасних українських поетів продеклямував Сильвестер Мілянський, — обоє з Ню Гейвену. Промови виголосили п. Микола Лівицький і голова Головної Управи ОбВУА д-р Володимир Галан. Приявними були представники всіх існуючих українських комбатантських організацій, Пласту і „Самопомочі". Наспіли теж численні письмові привіти. Понад 100 приявних членів організації і гостей перевели вечір за столами, при перекусці. Вечором проводив голова Відділу ОбВУА д-р Іван Козак, який теж передав новопосвячений організаційний прапор під опіку інж. Дам'янові Захарченкові.

Дмитро Дідченко застрелив свою розведену дружину в нюйоркському музеї

Ню Йорк. — В неділю 7-го лютого у вестибюлі Американського Природничого Музею сталася трагедія, свідком якої було коло 30 осіб разом із дітьми. 72-річний Дмитро Дідченко 5 разів вистрелив із пістолі до своєї 43-річної розведеної жінки, німецького походження, Ґертруди, яка згинула на місці. Їхнє подружжя тривало 13 років і весь час було виповнене непорозуміннями, і вкінці 4-го лютого було уневажнене; від 1956-го року подружжя жило в сепарації. Дідченко мав непорозуміння з жінкою в справі своєї 12-річної доні, яка залишилася при матері, і яка була свідком трагедії. Кілька годин після трагедії в музеї помер на удар серця адвокат пані Дідченко, колишній стейтовий сенатор Бернард Томкінс, який давав інформації пресі про свою клієнтку. Сусіди Дідченка заявляють, що вони втікали від нього, бо він завжди старався оповідати їм про свою родинну трагедію. Дідченко був майстром від роблення скрипок і з цього жив, бувши в Европі і тепер в ЗДА.

● **Похорон генерала Максима Вейґана,** кол. шефа штабу французької армії, який помер в минулому тижні у віці 98 років, стягнув такі маси парижан, що перетворився насправді в демонстрацію проти президента Шарля де Голля, який заборонив похоронну відправу у військовій церкві Інвалідів. Де Голль ворогував з генералом Вейґаном. Богослужбу в іншій церкві відправив архиєпископ Парижу, кардинал Моріс Фельтен.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

НЕМА . . . НІЧОГО НЕМА!" . . .

Як виглядає крамниця у Поплавниках, Івано-Франківської области, — (колись Станиславівської) все це пише „Молодь України" 24 січня ц. р.: „Дитячих забавок нема. Зимового одягу — біґме. Білизни — також. Убрань — нема. Взуття нема. Обіцяли на новий рік ялинкових оздоб підкинути — тепле їхнє слово".

СТАВКИ, МОВ КАЛЮЖІ

. . . Ідеш селами Київщини, — пише в газеті „Молодь України" 24 січня ц. р. мистець В. Вечерський, — і дивуєшся: нема тих березових гаїв, нема тих ставків, що колись вражали красою. Коли ідеш у бік Дніпра до селища, яке за часів Київської Русі було відпочинковим місцем князів — Любеч, то в багатьох селах можна побачити ставки. На жаль, їх краще назвати великими й малими калюжами". .

БАТЬКО ВЧИТЬ ДІТЕЙ РЕЛІГІЇ

„Радянська Україна", з 28 січня ц. р., кидає громи на Олександрука з Кам'янця-Подільського, Хмельницької области, за те, що він читає своїм дітям Валі та Михайлові св. євангелію та вчить їх релігії.

Коли про це довідалися місцеві комуністи, то Олександрук забрав своїх дітей із школи та перевіз їх у Київ, до свого брата.

ПАСОВИСЬКО . . . ЗА ПЛАТУ

Хто з колгоспників села Руської Поляни на Черкащині має корову, то не має де її попасти. Минулого літа деякі колгоспники пробували пасти свою худобу на колгоспних луках, але голова правління жадав неймовірно велику плату.

Чи й цього літа буде таке саме? — запитують колгоспники в „Радянській Україні" 24 січня ц. р.

НОВИЙ ШЛЮБ

„Молоде подружжя запрошують на сцену. Тут їх зустрічають керівники партії.

Молоді розписуються в книзі шлюбів, обмінюються перстенями. Вони одержують посвідчення," — так виглядає новий шлюб у Кривому Розі, „Радянської Україчи" (ч. 15).

ЛИСТИ Й НОВИНИ НАДХОДЯТЬ НА ДЕСЯТИЙ ДЕНЬ

Із поштового відділу Дубечно, Волинської области, до села Рокита листи й новині надходять аж на десятий день

Отак нас обслуговують, — пише В. Гаврилюк у „Молоді України" 26 січня ц. р.

ЩЕДРІВКИ НА СОВЄТСЬКИЙ ЛАД

Щоб якось пристосовуватися до почуттів людей, комуністи дали замовлення писати . . . щедрівки, але на совєтський лад.

„Радянська культура" 13 грудня м. р. подає таку „перлину-щедрівку":

„Завітайте ви
до нас в сільраду,
Ми в селі
припишемо вас радо,
Хай гордяться
вами наші люди,
Хай надхненна
праця буде всюди!"

РИЖ В УКРАЇНІ

В цьому році, — як подає „Правда" 25 січня ц. р. — мають значно поширити засіви рижу в Україні, зокрема на поливних землях південних районів.

Що скаже Москва, те повинні сіяти.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & Holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Санація ОН — комуністами

У всесвітній історії багато таких прикладів, що великі державні мужі були водночас в деяких справах дуже маленькими, що політики з далекосяжним передбачливим хистом виявляли в деяких справах жалюгідну короткозорість. Наче автоматично приходить таке на думку, коли читати заяви французького президента Шарля де Голля на його пресовій конференції з четверга минулого тижня. Шарль де Голль — історична постать небуденної міри.. Він став символом невгнутости французького духа в обличчі непереможного, здавалося, німецького наїзника.. Відійшовши внаслідок конфлікту з парляментом в січні 1946-го року від державних справ, вернувся в червні 1958-го року, щоб врятувати Францію від партійницької анархії, завершити процес її деколонізації, санувати фінанси і привернути їй її великодержавницький міжнародний престиж.

Але водночас впертість де Голля проявляється в деяких поглядах сумнівної вартости. У переконанні,, що без комуністичного Китаю не можна „мирно стабілізувати відносини" на Півдні Азії та що в цій справі повинна активно діяти Франція — де Голль визнав комуністичний Китай, відпекавшись вільного Китаю. Він хотів цим актом доказати теж незалежність французької політики від ЗДА. Йдучи по цій самій лінії міркувань, де Голль вперто поручає „невтралізацію" Південного В'єтнаму, залишаючи Північний В'єтнам комуністам, ото ж потураючи комуністичній засаді: „що моє це моє, а що твоє, цим треба ділитися". Тепер він ступив ще крок далі: він запропонував, щоб п'ять держав — ЗДА, Британія, Франція, СССР і комуністичний Китай перевели спільну конференцію для ревізії чартеру Об'єднаних Націй та реорганізації і „санації" цієї установи.

Коли де Голль раз-у-раз говорить про „европейську Европу", з виключенням з неї навіть Британії, яка ніби не є „сутоевропейська", — коли він повторяє фразу про „Европу від Атлантику по Урал" під проводом Франції, і коли він рішуче противиться з'єднанню атомової потуги Заходу під командуванням штабу НАТО, то цим вносить дисонанси на фронті Заходу. Та ці лиха ще не дуже страшні і шкідливі. Коли ж він публічно закликає до санування Об'єднаних Націй при допомозі комуністичного Китаю ну й, очевидно, Совєтського Союзу — то вже ставить під великий знак запиту своє знання основних проблем і явищ сучасного світу. Хто скликає вовків на нараду про забезпечення овець? Як можна брати поважно можливості, що та країна, яка стоїть на принциповому становищі, що тільки війною і революцією можна і треба здійснити ідеал панування комунізму у світі, причиниться конструктивно до такої реорганізації Об'єднаних Націй, щоб вони стали дійсним інструментом миру і світового ладу! Тому цей останній виступ де Голля не збільшить йому поваги у світі.

Кінець кар'єри Трохима Лисенка

Згідно з повідомленням з Москви, відомого совєтського агробіолога Трохима Лисенка, українця з роду, звільнено із становища директора створеного Сталіним в 1940-му році Інституту Генетики Академії Наук СССР.

Протягом цілого чвертьстоліття Трохим Лисенко, „винахідник" контроверсійної і невизнаної світовою наукою „діялектично - матеріялістичної теорії спадковости", яка приймала можливість виникнення нових прикмет в звіринному і в рослинному світі під впливом зовнішнього оточення, займав провідне становище не тільки в совєтській біології, але й навіть в усій совєтській сільськогосподарській науці. Цілих десять років він був президентом Всесоюзної Академії Сільсько - господарських Наук, безапеляційним авторитетом в ділянці генетики. Протеґований Сталіним і Хрущовим, Трохим Лисенко намагався вивищити побудовану на недоведених теоріях совєтську науку біології і її сумнівні „досягнення" протиставити розвиткові й успіхам західньої науки і за це ж сипалися на нього почесті й нагороди, в тому три Сталінських премії і шість орденів Леніна. Розвинувши навколо себе справжній культ особи в совєтській публіцистиці і науці Трохим Лисенко нищив безоглядно з допомогою своїх протекторів з компартії всіх своїх критиків й опонентів в СССР, в тому й учених світової слави. Деякі з них так і погинули в совєтських тюрмах і концтаборах. Лисенкову теорію спадковости насаджувано силоміць адміністраційними засобами та партійними директивами.

Народжений на Україні, Трохим Лисенко працював також і в українській науці, очолюючи в 1929 - 34 Український Інститут Генетики й Селекції. Відкликаний Сталіним до Москви для „більших справ", Трохим Лисенко став типовим совєтським ученим, опортуністом, що слухає в усьому директив кожночасних диктаторів, кар'єристом, що добивається почестей і посад по трупах своїх колеґ. І тому відхід його серед українців ніякого жалю не викличе. Слави українцям ні своїми псевдонауковими теоріями, ні стосованими у відношенні до опонентів методами Трохим Лисенко не приносив.

Валерій Остапенко

ЛЮДИНА, ЩО ПЕРЕВЕРШИЛА СЛАВОЮ СВОГО КОРОЛЯ

Цією людиною був Вінстон Черчилл — найвидатніший представник Об'єднаного Королівства і Британської Співдружности Націй, надзвичайно здібний політик і стратег, публіцист і громадський діяч.

Народився Вінстон Черчилл 1874 року в Оксфорді. Після закінчення військової школи брав участь в англо - бурській війні, як воєнний кореспондент. У 1900 р. був обраний до парляменту від Консервативної партії, а потім вступив у ряди лібералів, і в 1906 році пройшов у парлямент по списку цієї партії. В 1906-08 роках — заступник міністра колоній, а від 1908 року займав різні міністерські пости — торгівлі, внутрішніх справ, фінансів. В 1918 - 21 роках, бувши воєнним міністром, грав керівну ролю в організації збройної інтервенції проти совєтської Росії. Від 1824 року знову в рядах Консервативної партії.

Друга світова війна застає Черчилла на пості морського міністра, а від 1940 року він уже лідер Консервативної партії і прем'єр - міністер коаліційного уряду. Черчилл брав участь в Тегеранській, Ялтинській та Постдамській конференціях.

На парляментських виборах у липні 1945 року Консервативна партія зазнала поразку, і Черчилл перейшов в „опозицію" у парляменті. В жовтні 1951 року він знову при владі, а в квітні 1955 року іде на димісію з посту прем'єр. міністра і лідера Консервативної партії.

Найбільшу популярність Черчилл здобув під час другої світової війни. Перемога союзників над гітлерівською Німеччиною приносить йому світову славу. Його символічне „V" повторюють мільйони людей. Його ім'я входить у світову історію, енциклопедії та політичні словники всіх народів світу.

Як міг досягнути Черчилл такої великої влади та популярности?

В історії рідко бували випадки, щоб на пост прем'єр-міністра призначали людину з такими великими здібностями, як мав їх Черчилл, і ще рідше — щоб прем'єр - міністрові давали такі широкі можливості проявити себе в керівництві державою.

На початку другої світової війни британці боролися не за ради перемоги над ворогом, а за ради порятунку своєї країни, і кожний здавав собі справу з того, що в такий час провід державою мусить перейти до найбільш розумної і мужньої людини. Крім того Черчиллові допоміг прийти до влади раптовий вибух незадоволення в парляменті, а це означає, що право на керівництво державою він одержав від самого народу.

Черчилл не вніс жадних змін у закони або в конституцію Великобританії, добившись повної влади та незалежности у своїх діях, здавалося б, непомітними але корінними реформами. Так, узявши теку міністра оборони, він виключив із складу воєнного кабінету трьох міністрів збройних сил — армії, фльоти та летунства. Це дало йому можливість рішати важливі стратегічні питання шляхом консультації з начальниками штабів, не чекаючи їхнього офіційного схвалення.

Правда, парлямент міг кожної хвилини зажадати у прем'єр - міністра пояснень, але й тут Черчилл зумів поставити себе у виключне положення. І нарешті, Черчилл був чудовим актором. Сповіщаючи добрі чи погані новини у парляменті чи через радіо, він зумів вселяти в народ спокій і певність.

Після того, як у війну вступила Америка, вплив Черчилла на керівництво союзними силами в Західній Европі почав поступово зменшуватись: все більше й більше чути було голос Рузвелта. Дехто вважав, що було б добре обмежити владу Черчилла. Серед воєнних кіл Англії і Америки зростало незадоволення тим, що Черчилл дуже часто воєнні питання відкладає на друге, а то й на третє місце, даючи перевагу питанням політичним.

В ім'я справедливости не можна не брати під увагу і явних помилок у діяльності Черчилла. Не можна забувати що немало ускладнень та непорозумінь вносив він своєю амбітністю та самопевністю в працю союзних штабів перед відкриттям другого фронту, під час призначення головнокомандувача, у воєнних діях на континенті. А факт віддання половини Европи Совєтам стався тоді, коли авторитет Черчилла досягнув апогею. Передача большевикам Польщі, ліквідація антикомуністичного руху Міхайловича в Югославії, примусова репатріяція колишніх совєтських громадян — все це не обійшлося без санкцій Черчилла.

Переможців не судять... Не збираємось й ми судити Черчилла. Але хочемо бути справедливими, і у вінок його слави не будемо вплітати українських квітів.

Коли читаєш у нашій пресі „Черчилл і українська справа", — приходить на думку прислів'я: „На городі бузина, а в Києві дядько". А деякі наші люди, очевидно бажаючи „іти в ногу з епохою", хочуть зробити нас апологетами, що вихваляють, упереджено захищають які-небудь явища, замість того, щоб їх об'єктивно вивчити.

У лондонській „Українській Думці" з 10-го грудня м.р. можна було прочитати: „Для нас найважливіше питання, як Черчилл ставився до української справи?" Ніяк! Черчилл, як і більшість західніх політиків того часу, ставився до української справи, як до „порожнього місця"...

„Варто простудіювати, — читаємо далі, — всі промови, заяви та історичні твори Черчилла від 1917-го року, щоб знати, що він сказав про українську проблему". Що Черчилл говорив чи писав про українську проблему — неважно, бо він сам часто повторював, що добрий політик ніколи не говорить те, що думає, і ніколи не робить те, що говорить. А Черчилл був добрий політик. Для нас важливим є те, що після 1917 року, коли

(Закінчення на стор. 4-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО „СПРАВУ РЕЦЕНЗІЇ"

В справі рецензій хочеться мені додати оптимістичну нотку. Не заперечуючи, що досить складно просувати прихильні нам англомовні книжки до бібліотек, все ж таки хочу сказати, що така робота часом може бути вдячною, і, навіть, найти відгомін в американській пресі.

Під час вакацій, коли я мандрую, завжди відвідую бібліотеки тих міст, де буваю. Відвідини книгарні ніколи не були формальними, мене мали, так би мовити, за гостю. Спочатку були розмови в фахових бібліотечних справах, а потім уже переходили на справи українські.

Часом бували й замітки в пресі. Посилаю вам один такий допис. Коли б його можна було б умістити в англомовному тижневику, була б Вам дуже вдячна. Про свої зв'язки з бібліотеками я ніколи не писала, а тепер, — до слова прийшлося. В цьому дописі немає дати, отже, думаю, що її й не обов'язково давати.

О. Василева

ПРО НАШИХ ІСТОРИКІВ І СЛАВІСТІВ

Проф. Володимир Жила у своїй цінній статті „Українці на американських наукових з'їздах", надрукованій в „Свободі" з 21-го січня цього року, інформує про радісний стан збільшення наших педагогічних сил в американських високих школах. Координація праці українських професорів повинна проявитися також в тіснішій співпраці наших наукових установ, в першій черзі Української Вільної Академії Наук та Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка.

Також в останніх місяцях стало появлятися чимало видань наукового змісту, не лише у виданні згаданих наукових установ, але й товариств, наприклад, істориків, правників і ін. Насувається питання: чи існує між ними координація праці, особливо між ідентичними галузями, щоби вона була керована спільним проводом? Можемо ствердити, що, наприклад, книжки історично - наукового змісту появляються також з рамени приватних видавництв та осіб, а це розпорошує наші наукові сили. Яку велику вагу мають сьогодні, зокрема, історичні твори — видно хоч би з того, що вони мають живий відгук в Україні, де червоний окупант не дозволяє на такі видання. Коли ж там і появиться яке історичне видання, то звичайно наклад його просто мініятюрний — не більше кількох сотень примірників. Останні відомості про варварське знищення великих наукових фондів державної боротьби українського народу — доцільно — висланим московським агентом, в пожарі бібліотеки й архіву Академії Наук в Києві, свідчать про те, як московський червоний окупант жахається історичної правди про поневолену ним Україну. Отже, тим більша відповідальність паде на наших науковців на еміґрації.

Можна лише радіти, що на еміґрації побільшуються ряди наших науковців, зокрема, істориків та мовознавців, які відбувають спільні з'їзди з американцями. В цьому змагові треба дати признання всім нашим науковцям, і зокрема завжди рухливому проф. Ярославові Рудницькому, якого — Богу дякувати — не бракує майже на жадному науковому з'їзді у вільному світі.

Автор статті правильно пише, що „в славістичних секціях зовсім не порушується української тематики". Коли це діється там, де чужинці ведуть ці славістичні студії, то можна хіба домагатися зміни на краще. Але можна навести наявні приклади, що деякі українські славісти завдають своїм студентам українцям, чужу, переважно російську тематику в працях. Не думаю, щоб тим українцям професорам треба бути осторожними, мовляв, американський провід високих шкіл радше бачить російську тематику в працях. Треба переконувати американців, що українська тематика дуже багата і цікава.

Правильно робить УНСоюз, що зачав давати стипендії студентам згаданих студій.

свящ. Вол. Левицький
Міннеаполіс, Мінн.

ЩЕ ПРО ОДЯГИ

Пан Ф. Лукіянович дуже слушно підкреслив у „Свободі" з 30-го січня ц. р. потребу більшої уважливости до зовнішнього вигляду тих, хто виступає на національних імпрезах. Здавалося б — це самозрозуміле, що кожній нагоді відповідає і підібраний до неї одяг. Здавалося б, що це таке безспірне, що навіть ніяково виводити його на сторінки преси. Та проте можна, на жаль, навести ще куди більше прикладів, де на врочистому святкуванні важної для нас події — одяги виконавців зовсім не відповідали повазі хвилини.

А невідповідний одяг, ще тим більше жіночий, прикро знесвячує правдиві й ваговиті слова, що їх хотілося б слухати з побожністю майже. І зрозуміло, що хотілося б і бачити того, від кого їх чуємо, теж у відповідному достойному вигляді.

Зрозуміло, що для влаштувачів імпрези це проблема доволі клопітлива й незручна, а тому вони, звичайно, залишають її розв'язку смакові і тактові пань запрошених виступати. Але що покладені на них надії нераз боляче заводять, то треба про це, на жаль, таки згадати і в пресі.

Бо відповідний одяг виконавців на сцені, де видніють національні емблеми, це річ дуже небайдужа. Це нерозривна частина святкового настрою, яким хочемо відзначити великі для нас роковини. Що більше — ми ж хочемо, щоб цей настрій відчула теж і молодь, яка, на щастя, починає щораз численніше відвідувати такі імпрези.

Варто б таки знайти спосіб, щоб плекати та підкреслюти належно культуру одягу. Головно там, де вона стає частиною репрезентації нашої справи.

Громадянство, хоч воно й доросле, треба таки постійно виховувати, щоб створило воно обов'язуючу думку про те, що „годиться" чи „не годиться". Як у справах малих, так і в дуже великих.

Леся Храплива
Ню Йорк, Н. Й.

З української преси

НЕЙМОВІРНИЙ ФАКТ, ПРОСТО ЧУДО

Вінніпеґський православний тижневик „Вісник" відзначив роковини 22 січня редакційною статтею, надрукованою в числі з 1 лютого ц. р. п. н. „Чи буде переоцінка Акту 22 січня?" такого змісту:

„Дня 22 січня 1918 р. у Києві на Софійській площі було проголошено акт відновлення Української Держави, а в це включався й акт Соборности всіх українських земель.

Українська Держава проіснувала лише три роки, і була розбита її ворогами-окупантами. З того часу й досі тодішні українські офіційні провідники з різних партій обвинувачують одні одних за упадок цієї держави. Загалом переважає думка, що роки 1917 - 18 були повністю пригожі для відновлення й втримання української державности, якщо б в українського народу був тоді добрий провід; отже мовляв, це просто неймовірне явище, що б за такої пригожої конюктури, коли навіть маленькі нації (литовська, естонська, лотишська) потворили і вдержали держави, а українці — ні.

З цього може виринути таке питання: чи в майбутньому буде переоцінка досьогочасного погляду на цю справу? Тобто, чи колись буде переважати така думка: що не є неймовірним фактом, що Українську Державу було розбито, а навпаки — неймовірним фактом, просто чудом є те, що українці таки зуміли відновити свою державу і втримати її аж три роки?

Протягом століть у неволі український народ і його провідні люди не були приготовані не лише до відновлення Української Держави; але й навіть до самої думки про відновлення її.

Українці мусіли на кількох фронтах боротися з арміями сусідів. Українська Держава не могла мати союзників за кордоном, бо за кулісами офіційних провідників держав, які входили в склад Антанти (Британія, Франція, Америка) скрито діяла така міжнародна сила, яка вирішила, щоб не допустити до створення Української Держави, бо Україну вже заздалегідь було включено в склад таємно плянованого Совєтського Союзу. Тоді це ділялося таємно офіційними й неофіційними керманичами міжнародної політики, а угодою в Ялті (1944 р.) політики великодержав Заходу офіційно й відкрито підтвердили вже давніше „припечатану" цією ж силою долю України. Ба, в Ялті подаровано Совєтському Союзові держави Европи аж по Балкани і східній Берлін включно. На інші держави тоді ще було зарано, бо вони були далі від Москви, де була тоді перша з найбільших філій Інтернаціоналу. Інші держави було рішено проковтнути лише тоді, коли б це вдалося без ризика втратити СССР на випадок невдачі і без ризика підозрення невтаємничених у цю змову полководців і політиків Заходу, які не знали, що воно діється.

Міжнародня сила, яка була озброєна не лише дипломатією, але й правила комуно-большевицькою збройною ордою, яку Симон Петлюра назвав „міжнародними бандитами". Цю орду Українська Держава спинила на такий час, який вистачив Заходові для того, щоб приготовитися до самооборони".

ОДИН ЧОБІТ ДОБРИЙ, А ДРУГИЙ, ЯК ГАНЧІРКА

До кожної пари чобіт, виготовлюваних київською взуттєвою фабрикою ч. І, — пише „Радянська Україна" 28 січня ц. р., — додано наліпку, що фабрика немає браку.

Тим часом „що не пара чобіт — то брак" і „обов'язково чоботи спаровані так, що один добрий, а другий — подібний до ганчірки" (чоботи виробляють з брезенту).

МІКРОФОН

(Фейлетон)

Одне з досягнень технічних здібностей людини, яке зветься: мікрофон, деколи можна б замінити назвою модерної доби: „одноока потвора". Вона має гіпнотизуючий вплив на спікерів, (це ті, що говорять через мікрофон) немов та кобра, котра вп'ялиться в жертву впертим поглядом, і котрі замість звичайної треми на сцені — стають жертвою невидимого ока.

Наслідки бачимо на різних оказіях наших святкувань, де, звичайно, без мікрофону не обходиться. Буває, що окрім поважної програми, публіка має нагоду тішитися, подивляти або червоніти за цього живого стояка. По самій поведінці з цією „механічною коброю" можна встановити певні прикмети людини на сцені. Зразу бачимо для кого сцена є буденною справою, бо тільки стане перед мікрофон, то самопевно хапає рукою за його шию, подує в нього кілька разів, а якщо трапиться невірний Тома, то почне рахувати, і то ще по-англійськи: „тестінґ — уан, ту, трі", (по нашому якось не так то звучить). Коли мікрофон перейде цей вступний іспит, то його підсувається перед кінець язика і щойно тоді починається балак.

Це ж не новина, що багато, навіть, артистів дістають трему, як вийдуть на сцену, коли побачуть з усіх сторін темноти, мов би вовчі огники — масу очей, що тільки чекають, щоб злапати якийсь нетактовний рух чи слово. Таким людям мікрофон стає дуже у вигоді. Вони хапаються його обома руками й тоді починають вже безпечніше говорити.

Бувають такі, що не зовсім довіряють лікрофонові, а щоб краще полонити публіку, то майже проковтують цю головку, щоб тільки слова дійшли в найдальші закутини, часом порожної залі. Наслідком цього голос міняється з басу на пискливий тенор і тоді починається двобій. Спікерові здається, що мікрофон хоче його перекричати й чим далі переходить на „форте". Мікрофон — також не дає собі в кашу плюнути, і зі свого боку починає проразливо пищати.

Існують спікери, що їх можна зарахувати до гордопихих, котрі думають, що сама їхня поява на сцені, це вже аж забагато особистої жертви для народної справи. Вони уважають за недоцільне ще вкладовувати свою шляхетську енерґію на кожне слово для публіки, і тому мають звичку, як говорять — проходжатися перед мікрофоном. Ви, мабуть, вже нераз щось подібне пережили, коли з цілої промови почуєте яке четверте слово, або тільки те, котре влетіло до мікрофону, як ласкавий промовець проходив напроти нього.

Бувають і такі, що крім своєї красномовности, також потраплять демонструвати ще й фізичну силу, й хоч ця бестія, часом, навіть досить тяжка, то вони тягають мікрофон за собою, бо „встоятись не було сили".

Дивна якась людська натура. Ніби прямує, щоб підкоряти собі не лише свого ближнього, але й природу, або по інші плянети сягає, — а така дрібниця, як мікрофон, напевно був винайдений для вигідних услуг суспільства, та якось воно не так виходить, як плянується. Найгіршим, мабуть, є те, що все це людська амбіція, котра часто дістає по зубах цим самим кінцем бумеранґа.

Дмук

Степан Риндик

ЧИСТКИ В МОВІ

(2)

Здається, самі композитори вищеподаного твору бачили, що їх дефініція зовсім до нічого не судна, і написали просто: літературна мова — це та мова, що нею користуються різні канцелярії і уряди. Це все одно, якби вас спиталися: що таке дерево, а ви сказали: дерево — це дуб, граб, сосна, верба, яблуня, груша тощо.

На цьому ставлю точку. Покидаю це мряковиння і переходжу до практичної сторони діла. Маю багато нотаток, зроблених під час читання різних рецензій на літературні твори та статтей на мовні теми („Кутки мови", „Мовні кукілі" тощо). При цьому мушу відмітити, що часто в цих статтях валиться на одну купу все — лексику, морфологію, складню, фразеологію, — без виразного розрізнення цих елементів мовної суті. З назбираного матеріялу подам тільки кілька прикладів.

Автор однієї рецензії написав, що слово „лучче" — не літературне і тому, як виходило з контексту, не слід вживати його в літературних творах. При цьому не подав ані найменшого пояснення і обґрунтовання цього вигнання слова з нашої мови, цього остракізму. Через брак критерія на літературність слів залишається нам єдиний спосіб для перевірки слушности й законности таких засудів дивитися до словників. У словнику Голоскевича це слово є. Чи цей факт означає, що воно літературне? Видавниче товариство „Книгоспілка", що 1955-го року видало зазначений словник, каже в передмові до нього: „Словник Г. Голоскевича — це найцінніше джерело для вивчення норм правопису, морфології і лексики української літературної мови". Це саме в-во пише в передмові, що словник Г. Голоскевича схвалили найвищі українські наукові установи на еміґрації. Кому цього мало, нехай подивиться до словника Грінченка. Там слово „лучче" теж є. І подані тексти:

„Ні, лучче вже мовчімо".

„Лучче кривду терпіти, ніж кривду чинити".

„Іде берегом, шукає де б лучче скочити у воду".

У Кобзарі читаємо:

„Чи є що краще, лучче в світі,
Як укупі жити?"

Це приклади писаного слова. З усної творчости народної пригадаймо хоч би пісню:

„Лучче було не ходити,
Лучче було не любити,
Лучче було та й не знати,
Як тепер покидати".

А з етимологічного словника А. Преображенського (Госиздат, Москва, 1959) довідуємось, що слово „лучче" веде свій рід від вельми старих часів. У старослав'янському письмі воно писалося у формі „лоучий" або „лоучай", в староукраїнському — „луче", тепер — „лучче", у москалів — „лучше" або „лутше". Походження цього слова намагалися вияснити різні етимологи, між ними й Потебня, але без успіху. Нам залишається припустити, що пан рецензент має особисду відразу до цього слова або повторює думку якогось філософа, що читав йому лекції української мови десь в ІНО.

В одній із інших рецензій натикаємось на твердження, що слово „животатий" не літературне і навіть не українське. По-нашому, мовляв, треба казати „череватий". На цей раз рецензент може посвідчитися словниками: вони справді не подають слова „животатий", а подають „череватий", „пузатий", „брухатий" (або „брюхатий"). Це, звичайно, якийсь нещасливий випадок, бо слово „животатий" виперло з живої мови слово „череватий", як слово „живіт" — однозначне слово „черево". Останнє вживаємо вже з певним відтінком зневаги. І слово „животатий" треба при першій змозі впровадити в наші словники, хоч би на підставі таких прикладів, як чуб — чубатий, голова — головатий, воко — вокатий, вус — вусатий, лаба — лабатий, зуб — зубатий, губа — губатий, борода — бородатий і навіть пейс — пейсатий. То чому б не могло бути живіт — животатий?

А ще з іншої рецензії довідуємось, що не можна казати „знимок", а треба казати „знятoк". Перше слово походить від дієслова „знімати", а друге від „зняти". Але чи перше слово не літературне, а друге літературне? Думаємо і даремно намагаємось вияснити якесь путтяв твердженні пана рецензента. А від себе радив би затримати в нашій мові гарно збудований і милозвучний новотвір „світлина", що чомусь почав виходити з ужитку, уступаючи місце московському „снимок".

І там саме читаємо, що

замість:	треба казати:
обидвох	обох
під неділю	проти неділі
перегання	випереджування
обманула	обманила
гребти	веслувати
гребець	весляр
оббутися	обжитися

Не знати, чому не годиться „обидвох", а повинно бути „обох". У словнику Грінченка маємо слова: обидва, обидві і обидвоє. І там подано такі приклади:

„Бігли ж обидва разом".

„Дивись в обидва і прислухайся обома".

„Волосний писар і канцелярист Скоробреха, як кажуть, жевжики обидва".

„Маю висіти за одну ногу, волію за обидві".

„Скажімося поховати обидвоє в одну яму".

Наша мова має рівнобіжні форми — „обидва" і „оба", і кожну з цих форм можна сміливо вживати. Так само можна вживати слово „переганяти" в розумінні „випереджати". Дієслово „переганяти" в нашій мові є. Правда, в словнику Грінченка подано кілька значень цього дієслова, але нема там значення „випереджати". Це могло статися з різних причин: або під час складання словника не переглянуто всієї дотогочасної літератури, або наші письменники не занесли ще на папір усіх українських слів, або нарешті міг статися якийсь інший випадок.

А поза цим усім кожний автор має право і навіть високопочесний обов'язок творити нові слова чи поширювати значення вже готових слів, не дбаючи за те, що синоніми їх уже є в нашій мові. Якщо дивитися на слово „переганяти", як на новотвір, то автор мав усі підстави створити його. Бо коли маємо „доганяти", „зоганяти", „наздоганяти" і т. д., то чому не можемо „переганяти", в розумінні випереджати? Синоніми не псують і не шкодять мові, а, навпаки, збагачують її. Зовсім добре бринить фраза: „Не тільки дігнати, а й перегнати".

Ще пару уваг щодо слів „гребти" і „гребець". Рецензент радить заступити їх словами „веслувати" і „весляр". Чому? Невідомо. У нашій мові обидва ці слова (гребти і гребець) є і нормально вживаються, і в словниках приводиться. Корінь їх „греб" належить до найміцніших і ширше розгалужених у нашій мові коренів. Від нього походять цілі загони слів. Вони варті того, щоб їх шанувати, а не виганяти, мов якесь сміття. Корінь „греб" зустрічаємо в усіх слов'янських мовах, а також і в суміжних.

СВОБОДА SVOBODA
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

НЕЗАБУТНЯ РІЗДВЯНА ЯЛИНКА

Українські танки вигідно відрізняються від чужонаціональних своєю динамічністю, красою та багатством рухів. Чи не тому вони так широко відчиняють двері до творчої ініціятиви мистецьким керівникам хореографії? Але чомусь, як правило, наші постановники танків віддають перевагу його спортовій формі, виразно акцентуючи на тому.

Воно виходить не погано, навіть буває захоплюючим, як вдало й гарно виконана гімнастична комбінація рухів.

Але поєднати „всі складові елементи танку в єдину гаму, на жаль, дуже мало кому вдасться. Коли у народів Сходу танок починається, непослабно продовжується й закінчується пластичними рухами рук, то у нас, як і в інших народів Европи, він головну вагу переносить на ноги, а руки час від часу вдало або невдало міняють свою позицію та й годі.

І ось вперше за довгі роки мого скитальчого блукання по світах побачив я наш танок таким, яким в моїй уяві він мусив би бути. Та що в тому найдивніше, той танок створили не професійні інституції, як слід було сподіватися, а професорка української школи при Свято-Троїцькій катедрі УАПЦ на Брум вулиці в Ню Йорку. Валентина Дмитрівна Якимчук разом із своїми учнями.

Українські танки в своєрідній і високомистецькій інтерпретації керівниці перетворилися у вабливу казку. Винняткова легкість, вплетена в грацийність і красу рухів, заворожували глядача. То не був танок, який ми звикли бачити на подібних імпрезах, де танцювали лише ноги, — то був танок гармонійного поєднання всіх частин тіла, навіть міміка брала в тому участь.

Звичайний малопомітний нахил голови при узгідненості відповідних рухів рук і корпусу тіла міняв характер „па" і робив його більш вабливим.

Що особливо заслуговує на увагу — це цілковите позбавлення примітивізації та опростачення танку. Ніякої вимушености, нічого неприродного або зайвого в рухах танцю, як ніхто з них не зрадив себе найменшим проявом боязкости або звичайної сьромливости. Здавалось, вони родились для танку.

Танок п'ятирічних „сніжинок", з ніг до голови в білосніжних та легких, як пушинки, убраннях, — чар незабутньої краси!... Коли грім оплесків примусив „сніжинок" повернутися на сцену, вони уклінно подякували глядачам з відповідною формою реверансу.

Якими чарами треба володіти, щоб з таких малят вирізьбити мистецьких виконавців танку!?

Шляхетні душевні якості з глибокою й чистою любов'ю до дітей та Божий дар мистця, удосконалений школою та особистою культурою, — ось де ховається ключ розгадки успіху Валентини Якимчук.

Щодо програми шкільної ялинки, вона була до самого кінця подумана й глибоко змістовна. Ніякої театральщини, внутрішньо несприйнятої виконавцями.

Перша частина програми під назвою „Серцем і Думками На Україну", — мала 14 чудових точок, які цілком відповідали назві і не були відірвані одна від одної, а органічно сплетені між собою в багатобарвний вінок. Деклямації впереміш з колядами шкільного хору, танки, щедрівки, інсценізації, — ось стислий зміст першої частини програми.

Припускав почути звичайні учнівські деклямації, але як же я помилився! Кожна частина програми викликала патріотичні почуття, хвилюючі до болю, рідні, безмежно близькі... Цю мистецьку частину я назвав би „Євшанзіллям".

І ось, як заключний акорд першої частини, виходить п'ятирічний посипальник з шанькою через плече... Але як він, посипаючи, приказував! І я з очей змахнув непрошену сльозу.

Глядачі вибухнули оплесками.

Хор виступав в стилевих українських убраннях, співав коляди й щедрівки, які полонили серця. В хорі брали участь всі без винятку учні місцевої школи. Що це — щасливий збіг обставин чи майстерність дириґента? Фахівці припускають останнє і, мабуть, не безпідставно, бо щоб виткати такі звукові узори із неустабілізованих, не вироблених голосів дітвори, треба володіти не абиякою майстерністю. Недарма вся парафія разом з церковним хором пишається маестром Дмитром Олійником.

Цікаво й по-мистецькому пройшла друга частина програми: „Ми в Америці". Багатство й оригінальність добре допасованих убрань, без сумніву, слід додати на конто позитивів керівниці — Валентини Якимчук.

Парафіяльна заля не була спроможна вмістити всіх гостей, — багато людей тулилося під стінами та колонами залі. І це була єдина, але поважна тіньова сторона „Різдвяної Ялинки".

Треба побудувати нову театральну залю, або винаймати на той час приміщення, яке вміщало б усіх гостей.

М. Сердюк

● **Коли на летовищі в Наға, Окінаві, в Японії,** висів з літака командант американської морської піхоти, генерал Віктор Круляк, підбігла до нього дружина одного сержанта, стаціонованого в Окінаві, пані Натаніел Райх, яка відкликається до всіх інстанцій проти заборони членам родини військовиків на названій базі в Японії — перебувати там довше, як місяць. Названа жінка дістала вже продовження на другий місяць, але вона хоче замешкати там напостійне.

● **В одному з найбільших японських університетів в Токіо** страйкують 22.000 студентів, у протесті проти збільшення втроє університетських оплат. Справа наробила шуму в цілій Японії.

ВІСТІ З-НАД-ПАЦИФІКУ

Редагує: ІВАН ОВЕЧКО

Події в церковних громадах Лос Анджелесу

Неділя, 17-го січня 1965 р. — У залі української католицької парафії відбулася доповідь про Митрополита Андрея Шептицького. З рамени Ювілейного Комітету для вшанування 100-ліття від народження великого українського Митрополита говорив інженер Т. Пальчук, подавши окремі фрагменти з життя і праці Митр. Шептицького.

Неділя, 24-го січня 1965 р. — Православна громада церкви св. Андрія Первозванного мала зустріч з проф. Василем Іванисом, відомим політиком, науковцем і церковно-громадським діячем. Гість з Канади виголосив доповідь про сучасний стан української еміґрації в тій країні та відповів на ряд цікавих питань присутніх.

Неділя, 31-го січня 1965 р. — У співслуженні з о. Міроценком, дотеперішнім настоятелем, що відходить на спочинок, у православній церкві св. Андрія вперше на терені Америки відправив Службу Божу новопризначений для громади настоятель, що прибув із Венесуелі, — митр. прот. о. Довгаль. З приїздом до Лос Анджелесу новопризначений православний настоятель зложив візиту настоятелям двох інших українських парафій у тому місті — православної і католицької, чим зробив приємне враження на всю лосанджельську громаду.

„О, хто, хто Миколая любить?"

Сан-Франсіско, Каліфорнія (О. Ч.) — Організації Сан-Франсіска черґуються для влаштування щорічних вечерів св. Миколая. Цього року такий вечір був улаштований Відділом Союзу Українок, головою якого є пані Оля Чато.

Під спів „О, хто, хто Миколая любить?" почалося миле свято, особливо для наших наймолодших. Вірші в честь Св. Миколая деклямували Богдан Шабатура та Іван Кісь. Ролю Миколая виконав п. Михайло Потрогош, „янголом" була Лілен Вермонт, а „сатаною" — Стефан Міщанчук.

Просфора хору „Кобзар"

Лос Анджелес, Каліф. (І. О.) — 30-го січня ц. р. відбулася третя (за чотириліттє існування хору) просфора „Кобзаря". І цим разом кількістю присутніх традиційна „кобзарська" просфора побила рекорд усім попереднім просфорам і навіть многолюдній щорічній „Маланці" в залі УКОсередку. Було понад 500 присутніх, серед них отці настоятелі парафій, фільмовий актор українського роду Майк Мазуркі, гості з Шикаго (п. Вагрій, п-во Тягнибоки), з Дітройту (бувш. дириґент хору „Думка" проф. Отаманець), з Ню Йорку (інженер Сумик) та інші. Усі вони не нахваляться гостинністю та доброю атмосферою української громади Лос Анджелесу. Інж. Скробко, перший голова хору після його організації промовляв про сантиментальний зв'язок між хором і громадою та про ролю, яку той хор виконує. „Кобзар" у повному складі (понад 60 осіб) відспівав кілька колядок із репертуару, що був недавно виконаний в телевізійних передачах Лос Анджелесу.

Маестро Володимир Божик чарував публіку, дириґуючи хором. Улюблений громадою тенор Петро Марцинів (голова „Кобзаря" протягом останніх трьох літ) під спів хору вітав присутніх, а інж. Тишовницький (бас) виконав сольо у „Не плач, Рахиле!", викликавши заслужену бурю оплесків.

Закінчено мистецьку частину співом хору і всіх присутніх у залі „Бог Предвічний".

Перед спільною перекускою хор проспівав ще „Отче наш", а після вечері — танці до 4-ої год. ранку.

Заля була вдекорована орнаментами в національних кольорах п. інж. Вульчаком.

Нові члени УНСоюзу

Петро Сильчак, секретар Відділу УНС у Лос Анджелесі, був тяжко хворий і тепер помалу набирає сил і здоров'я. Та все ж, не дивлячись на слабість, за час від подорожі гол. предсідника УНС п. Й. Лисогора до Каліфорнії дотепер п. Сильчак приєднав 8 нових членів Союзу. З кінцем січня секретар Відділу, після кількамісячної хвороби, знову почав працювати на підприємстві, як також виконувати функції секретаря Відділу УНС.

Клівленд у пошану УСС-ам

Заходами організованого українського жіноцтва, конкретно: Окружної Ради Союзу Українок Америки — Відділ Огайо, Українського Золотого Хреста — Відділ Клівленд, Старших Пластунок Клівленду, та старших Сумівок Клівленду й Парми — на терені метрополітального міста Клівленд відбудуться дводенні ювілейні святкування в пошану 50-річчя зформування й перших боїв Українських Січових Стрільців (УСуСусів).

В суботу, 20 лютого, в ресторані „Бравн Дербі", 5665 Бреквіл Ровд, при автостраді 21, на передмісті Клівленду — Індепенденс, Огайо, буде влаштоване прийняття-бенкет на честь солензантів — УСС-ів, що проживають серед нас. У центрі уваги приявних буде шановна гостя з Ню Джерзі — усусус(ка) Ганна Дмитерко-Ратич.

Початок суботньої імпрези: год. 6:30 вечором.

В неділю, 21 лютого, в авдиторії гайскулу Лінкольна, 3001 Скрентон Ровд, Клівленд 13, Огайо, відбудеться святковий концерт Бандуристок Осередку СУМА ім. П. Орлика, з Дітройту, під мистецьким керівництвом Петра Потапенка.

Слово про УСС-ів виголосить учасниця події і боїв з-перед п'ятидесяти літ, Ганна Дмитерко-Ратич. Початок недільної імпрези: год. 4 пополудня.

О. Гайський

Академія в честь Митрополита Андрея Шептицького в Ню Гейвені, Конн.

12-го грудня 1964 відбулася святочна академія в честь Митрополита Андрея Шептицького, яку влаштувала Управа Т-ва Рідна Школа ім. Митрополита Андрея Шептицького в Ню Гейвені, в залі української кат. церкви.

Програма Академії: відкриття і вступне слово — д-ра Василя Ленцика прочитав за хворого автора мгр. М. Бойко; „Пісня славн" і „Маємо школу" — хоровий спів учнів Рідної Школи, „Митрополит Андрей" — поезія Лесі Храпливої у виконанні учениці Рідної Школи Р. Гладкої, „Хоро-прелюдія" — композиція Барвінського — фортепіянове сольо — проф. Ю. Цибрівський. Соната Е-дур Моцарта — скрипкове сольо — Д. Козак, студент Єйльського університету (в супроводі фортепіяну Я. Ріцера). Живий образ — учні Рідної Школи.

Місцевий церковний хор під дириґентурою С. Саворського відспівав 6 композицій.

Концерт започатковано молитвою „Боже, вислухай благання", і закінчено українським національним гимном.

Підготовкою концерту займалася Ірина Гладка, а оформленням сцени артист І. Федорович.

о. монс. І. Стах відправив в українській кат. церкві торжественну Літурґію в намірення беатифікації Блаженного Митрополита Андрея і панахиду з нагоди 20-ої річниці Його смерти.

П. Ф.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

Що писала „Свобода" 50 років тому

30 січня 1915 року
2-го лютого 1915

„ВОЄННІ ЛЕҐЕНДИ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ"

„Наші селяни, як звісно, мають тисячі оповідань про різні справи. Так і тепер під час війни, творить нарід леґенди. Наші селяни все вірили, що аж по смерти цісаря Франц Йосифа прийде до війни. Тому, коли ще за життя цісаря Франц Йосифа вибухла війна, шукають вони за причинами сього. Ну і знайшли. Кажуть: де чорт не може, там бабу пішле.

Ож сі леґенди:

ЧОМУ ПОВСТАЛА ВІЙНА?

„Граф Бобрінський не мав такої сили, щоб російського царя наклонити до війни. Але він умів при помочі попів намовити царицю. Із заплаканими очима приходить цариця до царя і каже:

„Ти вже став „нарваний" зі страху перед заговірниками. А мені ще гірше, а вже найгірше з нашим малим синком. Він не має шпіку в костях, а в голові в нього вода. Ніякий лікар йому не поможе. Помочі сподіваюся лише від Богоматері. Ми мусимо мати образ Пречистої. Але всі чудотворні образи в Росії не є чудотворні, лише вони їх такими зробили, щоби витуманювати гроші від дузного народа. А правдиво чудотворний образ знаходиться лише в Галичині, в Гошові коло Болехова. Як ти не хочеш, щоби наша родина загинула, або щоби я тебе покинула разом з царевичем, то дістань мені образ Богоматері з Гошова".

„Пошкробався цар поза вуха. Він знав, що австрійський цісар йому образу задурно не дасть. Щоби цариця не зробила йому пекла в хаті, а ще й до того була надія, що дійсно образ Гошівської Пречистої поможе, зібрав цар велике військо, щоби напасти на Галичину. Але що наш цісар довідався про се через своїх шпіонів, то сейчас видав москалеві війну".

„УКРАЇНСЬКА СПРАВА В ТУРЕЦЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ".

„В українській газеті в німецькій мові „Украініше Нахріхтен" (ч. 16 з 7 ц. м.) читаємо.

„Один турецький посол говорив недавно в парляменті в Царгороді (Константинополі) про історичний розвиток української нації та про стремління українців до політичної независимости х народа. Дальше довідуємося, що українці мають в Царгороді свою власну друкарню та що турецький уряд пускає всі українські видання без цензури".

Відзначення роковин 22-го січня у Сиракюзах

Академія, присвячена славним датам 22 січня 1918-1919 року, яку дбайливо підготовила Культурна Рада Відділу УККА — 24 січня вдалася і була дещо іншою, як в минулих роках. Цього року запрошено на Академію визначних американців, представників поневолених Москвою націй.

Академію відкрив голова Відділу УККА М. Сидорович, який привітав генерала М. Садовського й учасників Визвольних змагань, які зайняли почесні місця в залі.

Проклямації посадника Волша і начальника повіту Онондага Молроя відчитали Л. Королишин і І. Полівчак.

Д-р М. Логаза виголосив доповідь „Про Україну" по англійськи.

Святкову промову виголосив запрошений з Торонта генерал М. Садовський.

Хор „Сурма" — під мистецьким керівництвом п. З. М'ягкого по мистецьки відспівав три пісні.

Деклямації пластунки Оксани Кравс „Як дзвони радісно гудуть" і сумівки Наді Гусак: „Майдан Софії" — були добрі.

Академію закінчено відспіванням національного гимну.

Треба відмітити що українські делеґації відвідали посадника міста і начальника Онондага.

22 січня на будинку Міської Ради і на будинках українських установ повівали американські і українські прапори.

М. С.

✝

З глибоким смутком повідомляємо Українське Громадянство, що дня 3-го лютого 1965 р., померненадійно на 63-му році життя

бл. п.

ПАВЛО ЗАБОЛОЦЬКИЙ

Член-Основник Пласт-Прияту в Нюарку, в Управі якого працював повних 12 літ як: заступник голови, організаційний референт, імпрезовий референт, член Комітету Придбання Пластового Дому і член Контрольної Комісії.

●

Замість квітів на Його свіжу могилу, складаємо 25 долярів на Українських Воєнних Інвалідів, в ЗДА. Родині висловлюємо найглибші співчуття.

УПРАВА ПЛАСТ-ПРИЯТУ в Нюарку, Н. Дж.

В ТРИДЦЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
світлої пам'яті

проф. д-ра Миколая Вікула

колишнього професора Української Господарської Академії в Подєбрадах ЧСР

відбудеться

в неділю, 14 лютого 1965 р.

після Служби Божої о год. 12-ій дня

ПАНАХИДА

в Церкві св. ВОЛОДИМИРА
160 West 82nd Street, New York City

ЛІДІЯ і ОКСАНА ВІКУЛ

УКРАЇНСЬКА АМЕРИКАНСЬКА ЖІНОЧА ДОПОМОГОВА ОРГАНІЗАЦІЯ — ВІДД. 1-ий ім. ОЛЬГИ БАСАРАБ в НЮ ЙОРКУ

запрошує своїх членів, Організації та все Українське Громадянство до участи

В СЛУЖБІ БОЖІЙ ТА ПАНАХИДІ

за душу

сл. п. Ольги Басараб

яка відбудеться

в П'ЯТНИЦЮ, 12 ЛЮТОГО 1965 р. о год. 7:30 веч.
в Церкві св. ЮРА в НЮ ЙОРКУ

Співає Хор ім. Митрополита А. Шептицького

☦

Ділимося з нашими Друзями та Знайомими сумною вісткою, що дня 5-го лютого 1965 року після довгої і тяжкої недуги відійшов від нас на віки наш Найдорожчий ТАТО і ДІДУСЬ

БЛ. П.

ДМИТРО КЕЙС

Покійний народився в селі Ново-Григорівка на Донбасі і прожив 84 роки богобоязливим життям.

ПАНАХИДА за Упокій Душі Покійного в похоронному заведенні П. Яреми, в СУБОТУ, 6-го і в НЕДІЛЮ 7-го ЛЮТОГО 1965 р.

ПОХОРОН відбудеться у ВІВТОРОК, 9-го ЛЮТОГО 1965 р. в Катедрі св. Володимира при 82-ій вул. в Ню Йорку, звідки Тіло Покійного буде перевезене на Український Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж. на Вічний Спочинок.

Прибиті горем —

ДІТИ і ВНУКИ

В 40-ий ДЕНЬ СМЕРТИ НАШОГО НАЙДОРОЖЧОГО СИНА І БРАТА

св. п. Із'яслава Дам'яна ПУРІЯ

ґрадуанта школи св. Юрія в Ню Йорку і студента Ля Салл Академії гайскул в Ню Йорку

будуть відправлені Заупокійні Богослужби в церквах св. Марії, 97-06 87-ма вул. Озон Парк, у ВІВТОРОК, 9-го лютого, в год. 8:45 ранку, і в церкві св. Юрія при 7-ій вулиці в Ню Йорку в ЧЕТВЕР, 18-го лютого, о год. 7:30 ранку, а в СУБОТУ 13-го лютого, о год. 8-ій веч. в церкві св. Юрія в Ню Йорку буде відслужена ПАНАХИДА.

Родину, Приятелів і Знайомих покійного Дам'янчика запрошують до участи в тих церковних відправах безмірним горем прибиті. —

СТЕФАНІЯ і ІВАН — батьки
БОРИС — брат

Ділимося сумною вісткою з Українською Громадою і Друзями, що в четвер 4-го лютого 1965 р. о год. 11-ій веч. несподівано помер

☦

БЛ. П. ІНЖ.

Павло БІЛАСЮК

довголітній взірцевий парафіянин Святотроїцької Катедри УАПЦ, 359 Брум вул. в Ню Йорку, заступник Голови Парафіяльної Ради, Голова Братства ім. св. князя Володимира, член Катедрального Хору.

Тіло бл. п. інж. Павла Біласюка спочивало в похоронному заведенні Петра Яреми при 7-ій вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН відбувся по пол. в неділю, 7-го лютого 1965 р. з Святотроїцької Катедри на Український Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:

ДУХОВЕНСТВО СВЯТОТРОЇЦЬКОЇ КАТЕДРИ
ПАРАФІЯЛЬНА РАДА
Б-ВО ІМ. КН. ВОЛОДИМИРА
С-ВО ІМ. СВ. КН. ОЛЬГИ
КАТЕДРАЛЬНИЙ ХОР

Мирон С. Куропась

„ДЕ Є НАША МОЛОДЬ? КІНЕЦЬ ПЕРШОЇ РУНДИ"

(4)

П. Дубровський ствердив, що я доражую закласти за плечима руки і чекати неминучої асиміляції. П. Дубровський цілковито „не доглянув" довгої реторики про акультурацію (докультурнення), яку я пропоную, як альтернативу до асиміляції. А далі він починає говорити про українську молодь в Европі з-перед 30-ти років, що в дійсності немає нічого спільного із нашою проблемою в Північній Америці, та ще сьогодні.

Шкода, що статті цих дискутантів, які старалися триматись теми дискусії ((пп. Чуйко, Тешук, Бречка, Острук і Шумелда) були або за короткі, або були скорочені „Свободою". Якби вони були довші, або якщо б „Свобода" була менше їх скорочувала та втягла дискусію, може ми дізналися б дещо більше позиточного щодо порушеної проблеми.

Першим аргументом в дискусії, висунутим і панною Храпливою і п. Василишином, було те, що проф. Мамчур писав про асиміляцію в 1930-их рр., і, очевидно, не міг знати про майбутнє прибуття нової еміграції, її ніби великих, анти - асиміляційних сил. Якщо цей аргумент є вірний, то тоді кваліфіковані українські соціологи із нової іміграції повинні гаряче не погоджуватись із поглядами проф. Мамчура!. Є між українськими соціологами кваліфікований учений, приналежний до нової іміграції, а саме д-р Володимир Нагірний, який саме тепер викладає в Англії, на університеті Кимбридж, і який за останні три роки є співробітником д-ра Джошуа Фішмана, директора відділу Пенсильвенійського університету для студій американських етнічних груп. Цей відділ був фінансований частинно програмою американського уряду. Хоч повні висновки цього відділу будуть проголошені щойно весною 1965 року, д-р Фішман і д-р Нагірний оголосили вже багато даних про свої студії в численних американських соціологічних журналах та окремими працями. Основним для їх висновків, стверджують вони, є „погляд, що ерозія етнічності і національної приналежності ставться протягом трьох поколінь".[10] Коротко, кажуть автори, „ми вважаємо, що національна спадщина, включно із мовою, звичайно перестає грати яку-небудь значнішу ролю в житті третього покоління".[11] З цього висновком, що д-р Нагірний погоджується з д-ром Мамчуром. І при цьому д-р Нагірний приналежить до нової іміграції.

Другий аргумент проти неминучости асиміляції був наведений п. Василишином, коли він написав, що ми, українці, могли б навчитись від жидів, які — згідно із п. Василишином, — проживають в ЗДА вже від багатьох поколінь і не засимілювалися. Як доказ свого ствердження, він вказує на появу щораз більшої кількости жидів в ярмурках і пейсами на вулицях Ню Йорку. На жаль, це слабий аргумент. Дивлячись на факт, що в Ню Йорку є понад 2 мільйони жидів, пару ярмурок і пейсів в околицях 2-ої евеню і 6-ої вулиці не грають великої ролі. „Одна ластівка не ворожить весни", як каже приповідка. Та все таки, п. Василишин дав добрий приклад, згадуючи жидів. Ніхто не може заперечити, що жиди є свідомі своєї національности і що вони не відвернулися від своєї тисячелітньої спадщини. Як отже вдалося жидам поставити на своєму в цьому американському етнічному „горщику"?

Згідно із всією досяжною доказовістю, це сталося власне тому, що жиди не поборювали асиміляції, але прийняли акультурацію, яка дозволила їм етнічно пережити небезпеку. Всім відомо, що поміж першими жидівськими організаціями, створеними в Америці, були ці, що старалися американізувати жидівських імігрантів.[12] А далі, жиди ніколи не втішалися повною єдністю навколо одного жидівського ідеалу, як це багато з нас вірить. Існують ортодоксальні жиди, реформовані жиди, консервативні жиди і секулярні жиди. В дійсності тільки мала частина залишилась вірною строго жидівським традиціям. За словами експертів:

„Тільки мала частина є „жиди", якщо вживаємо якогось точного означення. Тільки мала частина належить до синагог, відвідує жидівські школи, стоїть у зв'язках із жидівськими допомоговими установами і може бути розпізнана по одязі та звичаях, як „жиди"".[13]

А що можна сказати про жидівські школи? Пощо вони існують і що відчувають на цю тему жидівські батьки?

„Учителі і директори цих шкіл хочуть навчити жидівської релігії та культури як цілу саму для себе, щоб продовжити існування юдаїзму. Але батьки цих дітей не бажають, щоб вони хоч трохи більше були жидами по релігії і совісті, як цього доконче потрібно, і звичайно, це вистачає, щоб зробити їх відпорними на супружжя із не-жидами".

Жидівські батьки не хочуть забагато „жидівства", щоб їхні діти не переживали конфлікту між американізмом і юдаїзмом. Скільки є жидівських публікацій, де американізм жидів підкреслюється вперто і безнастанно? Вклад жидівських купців, артистів, музиків, лікарів, правників і інших в американське загальне життьове русло є відповідно рекламований так, щоб жидівська дитина почувала, що бути жидом, це значить також бути американцем. Навіть самі американці так відчувають, завдяки величезним зусиллям жидівської пропаганди. Жиди, не очікуючи забагато від своїх дітей і даючи їм „якраз досить" юдаїзму зуміли при цьому втримати свою молодь при собі. Ми, українці, вважаючи, що „забато" є ще замало, втрачаємо нашу молодь безповоротно.

Покійний президент ЗДА Джан Ф. Кеннеді, цілком асимільований американський ірляндець, ніколи не забував про своє національне походження. Не бачачи конфлікту поміж своєю ірляндською спадщиною, він був захоплений своєю національністю і численними іншими етнічними групами, які заселюють нашу велику країну.

Протягом часу він став експертом у справах етнічних груп і в 1950-их рр. написав навіть розвідку на цю тему. В ній він продемонстрував своє повне зрозуміння ідеї акультурації і проблеми „спільного горщика". Він писав таке: „Ми усвідомили в новітніх часах, що спільний котел не мусить означувати кінця національної окремішности чи традицій".[14]

Настав час, щоб і українська іміграція усвідомила цей простий, але важливий факт. Бо коли для української іміграції, народженої в Україні, факт, що вони є „американцями" є політичним випадком, то для їхніх дітей, народжених в Америці, факт, що вони є українцями, є таким самим випадком. Хто народжений в Україні, хто перевів велику частину а то й більшість свого життя в ній, не може чекати такого самого українства від своїх дітей. Вимагати забагато є першою передумовою, щоб не отримати нічого.

Час також прийшов і для тих, хто кваліфікований, хто студіював проблеми етнічности в Америці, хто свідомий, що думає стара і нова іміграція, хто знає, що думає більшість молоді в дійсності (а не, що ми думаємо, що вона думає, або що думає значна меншість) — ці особи повинні серйозно зайнятися проблемою нашої молоді. Аргументування без раціональної бази, заклики до геройства з іншої ери і місця і, нарешті, фантазійні мрії не розв'яжуть нашої проблеми.

10) Нагірний, Володимир Ц., Фішман Й. „Американські етнічні групи: етнічна свідомість і проблема поколінь", неопублікований рукопис, 1964.
11) Там же.
12) Глязер, Натан, Мойнген, Питрік: Бейонд тге мелтінг пот, М. І. Т. Пресс, Кембрідж, 1963, стор. 140.
13) Там же, стор. 142.
14) Кеннеді, Джан Ф., Нація імміґрантів, Популярна Бібліотека, Н. Й., 1964, стор. 98.

(Кінець)

СПОРТ

ШАХОВИЙ ТУРНІР УАСТ „ЛЕВИ"

Індивідуальний шаховий турнір „Левів" з участю 12-ох шахістів закінчився співчемпіонатом Товариства, яким припишлося поділитися аж трьом учасникам турніру. Перші три місця з рівними точками і невирішеним одним чемпіоном зайняли: Осип Пундій 9:2 точок, Роман Прихан 9:2 і Юрій Сендецький 9:2. За ними четверте місце припало шаховому ветеранові мгрові Мирославові Турянському, який, мабуть через неувагу, втратив нагоду на краще місце, здобуваючи лише 8½:2½ точок. На дальших місцях закінчили турнір: 5. інж. Богдан Вілинський 6½:4½, 6 і 7. Юліян Кавка і Петро Скальчук по 5½:5½ точок, 8. Мирон Модрицький 4½:6½, 9. Іван Остапчук 3:8, 10. Богдан Левицький 2½:7½, 11. Петро Стецько 2:9 і 12 Володимир Дичій 1:10. Цей внутрішньо - клюбовий турнір розіграно системою кожний з кожним, що з 12 учасниками вимагало 66 партій. З них тільки дві зустрічі вирішено воковером, а 64 партії вирішено грою.

Для перших п'яти шахістів уфундували нагороди д-р Юрій Городиловський, недавній чільний спортовець у відбиванці, кошівці, столовій ситківці і шахах, та д-р Павло Пундій, батько молодого шахового чемпіона. І учасникам за витривале проведення турніру, і фундаторам нагород Управа УАСТ „Леви" складає щиру подяку.

Роман Прихан
Ланковий шахів УАСТ „Леви"

ЮВІЛЕЙ „ЛЬВОВА" — КЛІВЛЕНД

Вище й нижче сподівань пройшла перша ювілейна Імпреза для відмічення 15-річчя Українсько - Американського Спортового Клюбу „Львів" у Клівленді. Нижче сподівань — бо на забаві в Народному Домі і в касі повинно було бути „тісніше". Зате вище сподівань було чисто присутніх — кругло, сотня людей, серед них представники молодіжних і інших громадських організацій — на ювілейному бенкеті, який відкрив голова Клюбу — проф. Роман Чучкевич, а вів член Проводу, колишній голова — Ярослав Потічний.

Ювілейну промову виголосив автор цього допису. Провідні думки доповіді: живемо в добі спорту. Тіловиховання — це виховання людини на канві фізичних вправ. Папа Пій ХІІ сказав: „Чим більше буде спортових майданів — тим менше шпиталів і тюрем"... Спорт може зберегти нашу молодь від денаціоналізації, як ми зумієм створити сильний український спорт. Тоді не буде реторичних зідхань: „Де наша молодь?", не буде відходу нашої молоді від українського середовища. Гасло гасел для нас: будьмо з нашою молоддю, бо тільки тоді вона буде з нами — тільки тоді вона направду буде наша!

Оригінальний ювілейний дар: триповерховий торт, із вписаним олімпійським гаслом: „Швидше, вище, дальше" — прислала відома в Клівленді суспільна діячка, п. Ірина Капшибинська. В письмовому привіті вона писала: „Від змагуни-учасниці Перших Запорізьких Ігрищ у Львові".

„Клюбною мамою" охрестив тостмайстер Я. Потічний п. Ольгу Бак, яка за ввесь час існування Клюбу на кожне прохання безкорисно організувала буфет (вечерю чи обід) в час клюбових імпрез. Приявні зготовили п. О. Бак — почесній членці „Львова" овацію. Вона подарувала намальований її сестрою — п. Емілією Завільською, образ „Український красвид", який на ліцитації приніс до каси Клюбу $94.

Конкурс на „Міс Львів" 1965 р. виграла відома легкоатлетка УАСК „Львів" — Галя Стецяк.

„Ще не вмерла" хотілося співати, як на сцені, під проводом відомої в нашій громаді п. Марії Бобечко (з другої генерації) виконували народні танці наші наймениші, 10-12-річні танцюристи ансамблю „Юкрейніен Денсерс оф Огайо" (третьої генерації).

Як доконаний факт подають нам до відома створення півпрофесійної футбольної екстракляси в Клівленді, що грала б нарешті на загородженій площі і брала б оплати за квитки вступу (а не, як дотепер, на відкритих паркових площах, з капелюшною жебраниною „на суддю"). До цієї ліги, крім трьох німецьких клюбів Клівленду, та по одному з Менфілду й Акрону, запрошено й наш „Львів".

Домівка, домівка, домівка! — ось імператив дня для проводу й членства УАСК „Львів". На найближчий час запроектовано серію нарад у цій пекучій справі. Переважає думка купити для клюбу дім.

О. Гайський

ОО. ВАСИЛІЯНИ В НЮ ЙОРКУ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ВЕЛИКУ КАМПАНІЮ ЗБІРКИ ФОНДІВ НА БУДОВУ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ І ЦЕРКВИ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

дольф Посікіра, Степан Путяк, Анна Ступницька та Василь і Евдокія Винницькі по дві тисячі долярів. Плян нової кампанії такий, що в п'ятницю, 26-го лютого ц. р. відбудуться збори збірщиків, які в неділю, 28-го лютого, почнуть збіркову акцію. Перша фаза збірки триватиме до половини березня і збиратиметься тільки більші пожертви (меморіяли) від $500 вгору почанаючи. Ці меморіяли можна деклярувати і сплачувати впродовж двох років. В другій половині березня почнеться друга фаза збірки — менших пожертв. Усі жертводавці від $500 вгору будуть вписані на пам'ятні таблиці, що буде вмурована у вестибюлі школи.

Перші пожертви

Після вияснень п. д-ра Катрія забирали голос репрезентанти поодиноких організацій, між ними гол. предсідник УНСоюзу п. Йосип Лисогір мгр Іван Базарко, д-р Іван Макаревич, мгр. Євген Лозинський, д-р Роман Осінчук, д-р Роман Гуглевич, п. Григорій Яремчук, адв. Степан Ярема та інші. Усі однодушно схвалювали акцію та плян її переведення, зголошуючи рівночасно і свої пожертви.

Нова церква

Сплачення боргу за школу та придбання фондів на влаштування середньої школи є тепер найбільше на потребі, але на подібній великій потребі є й нова церква — твердив о. д-р Катрій. Як мається справа будови нової церкви? Фонд будови нової церкви св. Юра відновлено кілька років тому і в ньому є сьогодні тільки $138,932.29. Річно до цього фонду прибуває пересічно 25,000 долярів, як і дещо понад $5,000.00 відсотків від зберігання у банках грошей. Передумовою будови нової церкви буде купно площі, на якій тепер стоїть гараж біля школи та властитель якого хоче за цю площу 100,000 долярів. Але, будова нової церкви прийде на чергу щойно тоді, як існуватиме вже середня школа та будуть сплачені всі борги за шкільний будинок. ОО. Василіяни, приготовляючись до великої збіркової кампанії, висловили впевненість, що громадяни нашої Метрополії відгукнуться на неї щирим серцем і щедрою рукою. Та й не тільки громадяни Ню Йорку, але і інших наших міст піддержать цю велику справу, бо й українська середня школа св. Юра в Ню Йорку виконуватиме свою велику службу для всієї нашої спільноти.

ЛЮДИНА, ЩО ПЕРЕВЕРШИЛА СЛАВОЮ СВОГО КОРОЛЯ

(Продовження із стор. 2-ої)

існувала Українська Держава, Черчілл грав керівну ролю в організації збройної допомоги білогвардійцям — ворогам української державності.

„. . . Черчілл виступав проти двох наших ворогів: москалів і поляків". Але це не значить, що він при цьому захищав інтерес українського народу.

„. . . Він був автором терміну „залізна завіса", що викликав таку лють у московських большевиків. . ." Але при цьому не треба забувати, що не без участі Черчілла ця „залізна завіса" опустилася саме посередині Европи, і то нісінько наполовину дороги наблизилась до його ж власної батьківщини.

„. . . Він був за прилучення західньоукраїнських земель до України на Ялтинській конференції. . ." Так, але не для того, щоб дошкулити полякам або догодити українцям, а виключно для того, щоб задовольнити Сталіна.

Безумовно, різні люди по-різному можуть оцінювати ролю Черчілла. Але для збереження доброї пам'яті по цій, все таки, великій людині, ліпше було б, щоб ця оцінка не була дуже докладною. Ми й так не будемо знати всіх тих причин і факторів, які зумовлювали діяльність Черчілла, особливо, якщо врахувати, що багато важливих подробиць, відомих лише йому, він забрав з собою в могилу . . .

Короткі вісті

● Папа Павло VI призначив дотеперішнього єпископа-помічника в архиєпископа Джеймса Бирна в Дюбук, Айова, Джорджа Джозефа Віскупа, на єпархіяльного єпископа в Дес Мойнс в Айові. Газети не згадують про національне походження єпископа Віскупа — мабуть, судячи за прізвищем — воно буде польське.

● У копальні вугілля в північній Франції, недалеко містечка Ленс, трапилась в минулу середу велика катастрофа: внаслідок вибуху вугільного газу згинули 21 вуглякопи. Катастрофа сталась у глибині 4,345 стіп під землею. Вона збентежила фахівців, бо копальня була виповнена в найновіщими засоби охорони саме проти можливости таких вибухів.

ТАРЗАН, ч. 5383. Перед змаганнями . . .

Король тубільців саме вибрав найменшого войовника, щоб протиставився Тарзанові в змаганнях сили.

— Це є моїм привілеєм вам служити, о Могутній, — сказав тубілець. — Але я наперед попрошу про вашу магію.

— Так пий! — відповів король. — Споживай цей напій, який робить нас вищими над всіми іншими людьми!